

In afwachting van zijn schriftelijke erkenning had het Nationaal Comité de werkzaamheden voortgezet. Verschuur had in de herfst een lange nota geschreven, aan de regering gericht, waarin de in het comité levende denkbeelden in den brede ontvouwd waren.¹ Die nota ging er van uit dat er in Nederland van de ene dag op de andere (na een staatsgreep in Duitsland?) opeens geen bezettingsgezag meer aanwezig zou zijn. In die 'weinig uren of dagen . . . zou in geval van anarchie onherstelbare schade kunnen worden geleden'. Gelukkig, de staat van beleg bestond nog 'in latente vorm', welnu: 'de buitengewone bevoegdheden' die uit die staat van beleg voortvloeiden, moesten door 'een burgerlijk gezag' uitgeoefend worden; daarin kon de Nederlandse Unie gemakkelijk gemist worden: zij had 'haar bestaansredenen verloren.' Van gezagsuitoefening door de secretarissen-generaal kon geen sprake zijn: 'een der eerste daden van het Nationaal Comité' zou moeten zijn, 'hen zonder uitzondering met tijdelijk verlof te zenden'. 'Allereerst' zou nodig zijn, 'dat de orde wordt gehandhaafd' (geen 'Bijltesdag')!

'Orde en nog eens orde zal voor de overgang nodig zijn. Het is ondoenlijk geacht, voor te bereiden de vorming van een ordedienst, welke over het gehele land bij wijze van een politie-corps of van een militia zou gereed staan. Regelmatige opbouw in rangen, stelselmatige verdeling over het land eisen een werkzaamheid, welke thans niet kan plaats vinden. Dit ideaal loslatende moet men met iets meer bereikbaar volstaan.'

Wat was dan wèl bereikbaar? Het Nationaal Comité had in de twintig belangrijkste steden al afgesproken wie er als burgemeester zou optreden, en 'buiten verband met burgemeester en politie moet er van ordehandhaving geen sprake zijn' – weg, OD! 'In de overgangsdagen' moest er voorts 'een nationale omroep' komen. Op persgebied diende aan de dagbladen die nog steeds uitkwamen, een verschijningsverbod opgelegd te worden; het beste leek 'de inrichting van een eenheidscourant, welke onmiddellijk verschijnt onder leiding van een groep eerbare journalisten' – 'weldra' zou men in die 'eenheidscourant' dan 'een of twee kolommen' beschikbaar kunnen stellen 'voor de bediening van de speciale lezerskring'; 'het lid nummer 5' van het Nationaal Comité (Vorrink) was al met de voorbereiding van die 'eenheidscourant' bezig. Dat leek hoogst wenselijk: 'Extremistische bewegingen zou-

¹ Tekst: a.v., dl. VII a, p. 157-62.